

perkt en heeft geen zwaarwegend effect op de populatieomvang van de kevers.

Dankwoord

Dank gaat uit naar de leden van Herpetologische Studiegroep die een belangrijk aandeel hebben in het verzamelen van de verspreidingsgegevens van de Grote spinnende watertor. Dank ook aan Erik Binnendijk voor het opzoeken van gegevens in de databank van de Limburgse waterschappen. Omdat niet de indruk bestaat dat het verspreidingsbeeld van de Grote spinnende watertor voor Limburg

compleet is, bij deze nogmaals de oproep om nieuwe en oude vindplaatsen aan de auteur te melden. Ten slotte ben ik Sef Teeuwen zeer erkentelijk voor het maken van het verspreidingskaartje.

A.J.W. Lenders

Literatuur

- DELORD, K., Y. KAISER, D. COHEZ, S. BEFELD & H. HAFNER, 2004. Fluctuations in chick diet of the Squacco He-

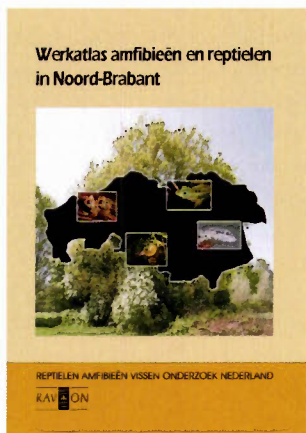
ron *Ardeola ralloides* in southern France: changes over the last 30 years. *Bird Study* 51: 69-75.

- LENDERS, A.J.W., 2007. De Grote spinnende watertor in Limburg. *Natuurhistorisch Maandblad* 96 (1): 6-12.
- SIDOROVICH, V., G. JANUTA, A. POLOZOV, I. SOLOVEJ & J. GRIFFITHS, 2003. Prey supply of otters (*Lutra lutra*) in small rivers in north-eastern Belarus: census method used and preliminary data obtained. *Lutra* 46 (1): 13-26.
- THOMAS, B., 2007. Kleinvieh & Co. *Naturspiegel* 2007 (3), Heft 66: 26.

BOEKBESPREKINGEN

WERKATLAS AMFIBIEËN EN REPTIELEN IN NOORD-BRABANT

DELFT, J.J.C.W., VAN & W. SCHUIITEMA, 2005. RAVON Noord-Brabant / Stichting RAVON, Tilburg/Nijmegen. 100 pagina's. Gratis op te halen vanaf de internetpagina www.ravon.nl onder publicaties of te bestellen voor € 15,00 bij Stichting RAVON.

Een verspreidingsatlas geeft een goed beeld waar soorten voorkomen, een werkatlas is vooral bedoeld om aan te geven waar nog geïnventariseerd dient te worden. Dat is ook de insteek van de werkatlas van amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. De atlas is echter niet over één nacht ijs gegaan; zo'n 35.000 waarnemingen vormen de basis van de atlas, die is verzameld door 280 waarnemers. Zij geven al een goed beeld van de huidige en historische verspreiding van de herpetofauna in deze provincie. Duidelijk is dat ook een aantal soorten het in Noord-Brabant erg moeilijk hebben, zoals de Knoflookpad en de Boomkikker.

Naast een inleiding en een hoofdstuk over het verzamelen van gegevens in het veld volgt een landschappelijke

beschrijving van Noord-Brabant en worden belangrijke gebieden voor de herpetofauna besproken. Niet vergeten zijn de Brabantse dialectwoorden voor de diverse soorten. Verreweg het overgrote deel gaat natuurlijk in op de soorten en hun verspreiding. Per soort wordt kort de verspreiding in Nederland en het biotoop besproken. De verspreiding per soort in Noord-Brabant is op een kaart op een volledige pagina weergegeven, waarbij de ondergrond van de kaart in kleur is afgedrukt. Er is een onderverdeling gemaakt in drie tijdsperiodes (ouder dan 1985, 1985-1994 en 1995-2004). Naast het visuele verspreidingsbeeld is ook in de tekst aangegeven hoe de verspreiding over de provincie is verdeeld. Het tekstdeel sluit af met een beschrijving van de methode waarop de soort makkelijk in het veld is aan te tonen. Zeker een belangrijk onderdeel voor een werkatlas vormt de rubriek 'vragen'; hier wordt aangegeven waar nog soorten verwacht worden en waar nog inventarisatie noodzakelijk is.

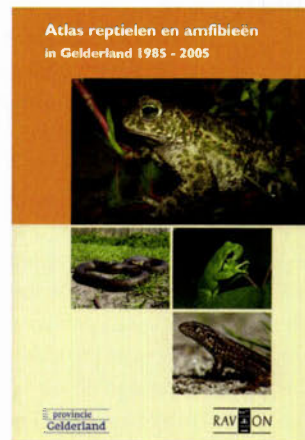
Al met al een overzichtelijke en prima samengestelde werkatlas. Mocht u vaker in het Brabantse uw net in het herpetowater steken, dan raad ik u zeker aan deze atlas te bestellen of gratis via de internetpagina van RAVON op te halen.

HENK HEULIGERS

ATLAS REPTIELEN EN AMFIBIEËN IN GELDERLAND 1985-2005

SPITSEN-VAN DER SLUIS, A.M., G.W. WILLINK, R. CREEMERS, F.G.W.A. OTTBURG, R.J. DE BOER, P.M.L. PFAFF, W.W. DE WILD, D.J. STRONKS, R.J.H. SCHRÖDER, M.T. DE VOS, D.M. SOES, P. FRIGGE & P.R.J.H. STRUIK, 2007. Stichting RAVON, Nijmegen. 178 pagina's. Te bestellen

via de internetpagina van Stichting RAVON (www.ravon.nl) onder publicaties voor € 10,00, exclusief verzendkosten.

In opdracht van de provincie Gelderland, maar ook voor de vrijwilligers uit de provincie Gelderland, is met een indrukwekkende lange lijst van auteurs de verspreidingsatlas van de provincie Gelderland vastgesteld. De atlas geeft een beeld van de belangrijkste leefgebieden van herpetofauna binnen deze provincie. Voor het samenstellen van deze verspreidingsatlas is geen extra veldwerk verricht, wat voor een verspreidingsatlas geen pluspunt genoemd kan worden. Daardoor zijn een aantal gebieden slecht of zelfs niet onderzocht. Deze zogenaamde witte vlekken (de slecht onderzochte gebieden) zijn natuurlijk herkenbaar. Desondanks zijn in totaal ruim 80.000 waarnemingen verwerkt voor de 19 (van de 23 in Nederland) voorkomende soorten amfibieën en reptielen in Gelderland. De indeling is traditioneel en bestaat uit een korte inleiding en een verantwoording voor het gebruik van de gegevens. Daarna beginnen de soortbesprekingen. De opmaak is

eenvoudig en helaas niet echt overzichtelijk. De soortteksten beginnen niet op een nieuwe pagina en daarbij is de soorttitel erg klein, terwijl bij de verspreidingsoverzichten de titel van de soort in groot formaat wordt afgedrukt. Hierdoor wordt men gemakkelijk op het verkeerde been gezet. De soortteksten bestaan uit een korte beschrijving van het leefgebied en soort en sluiten af met een deel over bescherming en bedreiging. De verspreidingskaarten geven natuurlijk goed weer waar de soorten voorkomen, toch is de kwaliteit hier matig, zeker de legenda. Het lijkt of hiervoor kaartjes zijn gebruikt met een (te) lage resolutie.

De soortteksten maken ongeveer een derde deel van het boek uit. De aansluitende hoofdstukken gaan over het belang van de reptielen en amfibieën in Gelderland, de kerngebieden, de witte vlekken en de herpetofauna in de ecologische hoofdstructuur. Bij het onderdeel kerngebieden wordt per gebied het belang aangegeven van de soorten en is een beheersadvies opgenomen.

Een ander nadeel van het boekwerk is dat het gelijmd is en al bij het doorbladeren van het recensie-exemplaar laten de pagina's los. Juist een verspreidingsatlas wordt vaak gebruikt als naslagwerk. Een gebonden rug was daarom beter geweest. De lage prijs maakt weliswaar veel goed, maar het totaal oogt niet meer dan een rapport.

Ondanks de kritische opmerkingen voorziet de verspreidingsatlas natuurlijk in een behoefte, zeker voor mensen uit Gelderland of voor mensen die daar regelmatig vertoeven. Naar mijn idee had RAVON met weinig extra moeite, iets mooiers kunnen aanbieden.

HENK HEULIGERS